

Sygn. akt VII Gz 193/20

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Leszek Ciulkin

Sędziowie: Jacek Malinowski

Paweł Dzienis (spr. del.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 lipca 2020 w B.

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko (...) spółce jawnej w T.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z 31 marca 2020 r. w sprawie VII GNC 138/20

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

sędzia Jacek Malinowski sędzia Leszek Ciulkin sędzia Paweł Dzienis

Sygn. akt VII Gz 193/20

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z o.o. w G. w pozwie skierowanym przeciwko (...) spółce jawnej w T. wniosła o wydanie nakazu zapłaty i zobowiązanie pozwanego do zapłaty kwoty 77 695,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu tytułem zwrotu wpłaconej kaucji.

W pozwie zawarła wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia poprzez zajęcie wierzytelności przysługującej pozwanemu od Skarbu Państwa Drugiego Urzędu Skarbowego w B. tytułem zwrotu nadpłaty podatku od towarów i usług. Sumę zabezpieczenia określiła na kwotę 95 022,99 zł. Składała się na nią: kwota 77 695,11 zł tytułem należności głównej, 8 023,88 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności należności głównej od dnia 2 października 2018 r. do dnia wniesienia powództwa, kwota 3 885,00 zł tytułem uiszczonego „wpisu sądowego”, kwota 17 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i kwota 5 400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpoznając wniosek o zabezpieczenie w sprawie o sygn. akt VII GNC 138/20 postanowieniem z dnia 31 marca 2020 r. oddalił wniosek.

Sąd ten oparł swoje rozstrzygnięcia na następujących ustaleniach i argumentach. Z uzasadnienia pozwu wynikało, iż pozwana i (...) z siedzibą w Z. w Szwajcarii, prowadziły współpracę gospodarczą w zakresie handlu samochodami osobowymi. W jej ramach (...) dokonywała u pozwanej zamówień na dostawę samochodów, które następnie były przez pozwaną eksportowane do Szwajcarii. W związku z koniecznością uiszczenia przez pozwaną - dokonującą

nabycia samochodów na terytorium RP - podatku VAT od ceny ich nabycia, strony uzgodniły, iż (...) wpłaci na rzecz pozwanej kwoty niezbędne do pokrycia całości wydatków z tego tytułu wraz z podatkiem VAT w wysokości 23%. Po przeprowadzeniu eksportu danego samochodu pozwana uzyskiwała uprawnienie do zwrotu uiszczonych na rzecz polskiego dostawcy podatku VAT. Samochody były bowiem eksportowane poza terytorium RP, tj. do Szwajcarii, co w konsekwencji powodowało, iż dostawa podlegała stawce 0% VAT. Zwrot podatku VAT odbywał się w terminie 60 dni od daty złożenia deklaracji podatku VAT za miesiąc, w którym zostały wyeksportowane samochody. W opisywanym przypadku, przy założeniu, że pozwana w ustawowym terminie dokonała złożenia deklaracji VAT, zwrot przez urząd skarbowy miałby odbyć się w terminie do 25 września 2018 roku. W związku z powyższym przedmiotowa kaucja podlegała zwrotowi na rzecz (...) niezwłocznie po otrzymaniu przez pozwaną zwrotu podatku VAT od właściwego urzędu skarbowego. W oparciu o opisany model współpracy, (...) dokonała u pozwanej zamówienia czterech samochodów osobowych V. (...). Cena samochodów netto, uiszczona przez pozwaną na rzecz ich dilerów - (...) Sp. z o.o., opiewała na, odpowiednio: 84 552,85 zł, 84 552,85 zł, 84 146,34 zł i 84 552,85 zł. Strony ustaliły, że tytułem wykonanych czynności pozwana będzie uprawniona do marży w wysokości 250 zł za każdy z ww. samochodów. Marża została doliczona do cen netto i uiszczona przez (...) w osobnych przelewach w dniach 13 czerwca 2018 r. i 15 czerwca 2018 r. W tych samych datach, osobnymi przelewami, (...) dokonała na rzecz pozwanej przelewu kaucji na poczet zapłaty przez pozwaną podatku VAT od przedmiotu transakcji. Pozwana obciążyła (...) fakturami zakupu ze stawką VAT 0%. Przedstawione powyżej samochody opuściły teren RP w dniach 14 i 19 czerwca 2018 r. i zostały dostarczone (...) w Szwajcarii. Pomimo upływu czasu i rozliczenia przez pozwaną na rzecz (...) wcześniejszej kaucji na VAT, uiszczonej 7 czerwca 2018 r., opisane powyżej kaucje nie zostały przez nią zwrócone ani rozliczone w inny sposób. Z rozmów prowadzonych przez (...) z pozwaną wynikało, że borykała się ona wówczas z problemami w zakresie finansowania swojej działalności, a uzyskane od (...) środki przeznaczyła prawdopodobnie na inne cele. W dniu 14 grudnia 2018 r. dochodzona niniejszym pozwem wierzytelność została skutecznie przeniesiona przez (...) na powódkę. Powódka zarówno zawiadomiła pozwaną o fakcie dokonania cesji, jak i wezwała ją do zapłaty. Do dnia wniesienia powództwa płatność jednak nie nastąpiła.

Powódka uzasadniając wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia wskazała, iż uprawdopodobniła je załączonymi do pozwu dowodami. Jeśli chodzi o wykazanie interesu prawnego zaakcentowała, że zgodnie z informacjami uzyskanymi od (...) pozwana miała problemy z finansowaniem swojej bieżącej działalności. Powódka zakłada, że owe problemy nie miały charakteru przejściowego i wciąż się utrzymują. Na powyższe nakłada się notoryjny fakt wprowadzenia na terenie RP stanu zagrożenia epidemicznego, niekorzystnie wpływającego na możliwość prowadzenia działalności handlowej zarówno pod kątem prowadzenia działalności operacyjnej, jak też realizacji zamówień i uzyskiwania kolejnych zleceń. Powódka wskazała na daleko posunięte ograniczenia w ruchu transgranicznym, związane z tym opóźnienia w transporcie, ogólną niechęć konsumentów i przedsiębiorców do dokonywania wartościowych zakupów (w tym nowych samochodów), jak również szeroko zakrojone, usprawiedliwione absencje pracowników. W związku z powyższym zasadna jest obawa, iż ewentualny korzystny dla powódki wyrok może nie zostać wykonany w rzeczywistości ekonomicznej (zarówno w skali makro, jak i mikro), z jaką będziemy mieli do czynienia w przyszłości.

Jeśli chodzi o sposób zabezpieczenia roszczenia w ocenie powoda spełnia on kryteria określone w art. 743 § 3 k.p.c., tj. zapewnia uprawnionemu należyłą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciąża ponad potrzebę, ponieważ kwota sporu wynika z wpłaconej przez (...) kaucji na podatek VAT, którego zwrot pozwana otrzymała od właściwego urzędu skarbowego już we wrześniu 2018 r. Dokonanie zabezpieczenia we wnioskowany sposób nie powoduje daleko idących niedogodności po stronie pozwanej. Pozostaje ona bowiem w pełni uprawniona do dysponowania swymi dochodami bieżącymi, a w konsekwencji może prowadzić działalność gospodarczą. Proponowany sposób zabezpieczenia nie wpływa w żaden sposób na możliwość gospodarowania majątkiem spółki, jak również perspektywy prowadzenia przez nią działalności w zakresie handlu.

Sąd I instancji powołał się na art. 730¹ §1 k.p.c., z którego wynika, że jednym z koniecznych warunków zabezpieczenia roszczenia jest uprawdopodobnienie przez wierzyciela, że brak zabezpieczenia mógłby pozbawić go zaspokojenia. Uprawdopodobnienie (uwiarygodnienie) nie może jednak opierać się na samych twierdzeniach, czy też

przypuszczeniach strony. Różni się ono od udowodnienia tym, że strona może wykazać fakty, na które się powołuje, za pomocą środków nieskrępowanych wymaganiami stawianymi, co do formy przez przepisy o postępowaniu dowodowym (por. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego Część I od red. T. Erecińskiego, LexisNexis, Warszawa).

Tymczasem zdaniem Sądu meriti powódka domagając się udzielenia zabezpieczenia we wskazanym zakresie ograniczyła się właśnie do wyrażenia własnych twierdzeń. Sąd I instancji zwrócił przy tym uwagę, że powódka powoływała się wprawdzie na informacje uzyskane od (...), że pozwana ma problemy z finansowaniem bieżącej działalności. Okoliczność ta jednak poza własnymi jej twierdzeniami w żaden sposób nie została uprawdopodobniona. Nadto jak przyznała we wniosku powodowa spółka nie posiada ona wiedzy na temat innych wierzytelności, jakie mogłyby przysługiwać pozwanej, ani majątku, jakim dysponuje. Wobec powyższego w ocenie Sądu rozpoznającego wniosek nie sposób ocenić jak aktualna sytuacja związana z wprowadzeniem na terenie kraju stanu epidemii przekłada się na realne możliwości finansowe pozwanej.

W tych okolicznościach, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można uznać, iż powódka wykazała istnienie koniecznej przesłanki do udzielenia zabezpieczenia jakim jest istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Z tych względów wniesiony wniosek podlegał oddaleniu.

Na powyższe rozstrzygnięcie zażalenie złożyła uprawniona. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj. przepisu art. 730¹ §1 k.p.c. w zw. z art. 228 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że powódka nie uprawdopodobniła istnienia interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, podczas gdy z okoliczności niniejszej sprawy, przedstawionych w treści pozwu, jak również faktów powszechnie znanych, wynika, w stopniu co najmniej prawdopodobnym, że brak zabezpieczenia skutkować będzie brakiem, możliwości skutecznej egzekucji roszczenia.

Wskazując na powyższe powódka wniosła o uchylenie zaskrzonego postanowienia w całości i udzielenie zabezpieczenia powództwa w niniejszej sprawie zgodnie z wnioskiem o zabezpieczenia oraz o zasądzenie na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Rozpoznając zażalenie Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Sąd meriti prawidłowo ocenił podstawy faktyczne i prawne wniosku o zabezpieczenie roszczenia. W świetle ustawowych przesłanek zabezpieczenia roszczenia z art. 730¹ §1 k.p.c. brak jest podstaw do jego uwzględnienia. Powódka nie wykazała bowiem zgodnie z regułami procesowymi sprowadzającymi się do uprawdopodobnienia interesu prawnego polegającego na tym, że brak zabezpieczenia poważnie utrudni lub uniemożliwi wykonanie zapadłego w sprawie tytułu wykonawczego.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że Sąd rozpoznający wniosek o zabezpieczenie nie dopuścił się naruszenia art. 730⁽¹⁾ §1 k.p.c. i prawidłowo uznał, że interes prawny nie został w żaden sposób uprawdopodobniony. Jak wynika z orzecznictwa sądowego uprawdopodobnienie roszczenia oznacza uzasadnienie zgłoszonych twierdzeń, w tym przypadku twierdzeń o istnieniu roszczenia, które ma być zabezpieczone, dające przekonanie o ich prawdopodobieństwie, a nawet pewność, będące wynikiem postępowania zmierzającego do poznania rzeczywistości, ale bez zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym. Zwraca się też trafnie uwagę, że sposób uprawdopodobnienia roszczenia w każdym przypadku będzie jednak zależał od stanu faktycznego konkretnej sprawy, w każdym razie muszą istnieć podstawy do przypuszczenia, że roszczenie istnieje w rzeczywistości. Do udzielenia zabezpieczenia nie jest więc wystarczające samo stwierdzenie wierzyciela, że roszczenie istnieje, lecz musi być poparte odpowiednimi źródłami, ale nie jest również wymagane jego udowodnienie. (post. SA we Wrocławiu z 23 kwietnia 2012 r., I ACz 530/12, Legalis). Podkreślić należy, że mniejszy niż przy dowodzeniu obowiązek uprawnionego wyrażający się w uprawdopodobnieniu nie jest równoznaczny z pozostawieniem danego faktu na poziomie twierdzenia

strony. Do uznania, że fakt został uprawdopodobniony nie jest ono wystarczające. Powódka twierdząc, że informacje uzyskała od (...) w żaden sposób faktu tego nie potwierdziła. Mogła to uczynić chociażby przez przedstawienie treści korespondencji elektronicznej czy wydruk z innego komunikatora czy notatki z rozmowy itp.

Podobnie należy ocenić argumentację Sądu meriti odnoszącą się do znaczenia stanu epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. O ile ogłoszenie go jest stanem prawnym, który sąd bierze pod uwagę z urzędu, o tyle już skutki jakie wywołuje taki stan w ramach poszczególnych dziedzin gospodarki czy sektorów działalności gospodarczej nie jest okolicznością powszechnie znaną. W doktrynie wskazuje się, że należy przyjąć, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli istnieje "na pierwszy rzut oka", bez głębszego wnikania we wszystkie możliwe aspekty faktyczne i prawne sprawy, znaczna szansa, że w świetle przytoczonych przez wnioskodawcę twierdzeń faktycznych popartych dowodami lub środkami niebędącymi dowodami w rozumieniu k.p.c. przysługuje ono uprawnionemu (tak. D. Rystała w; T. Szancilo (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 506–1217. Tom II, Warszawa 2019, komentarz do art. 730¹ §1 k.p.c., Nb 3). Zdaniem Sądu wpływ stanu epidemii na konkretną działalność gospodarczą prowadzoną przez zobowiązaną nie jest okolicznością powszechnie znaną. Stąd też nie sposób uznać, że Sąd meriti naruszył art. 228 k.p.c. i nie wziął pod uwagę skutków stanu epidemii z urzędu. Reakcja rynku jest w tym zakresie zależna od wielu czynników, a przez to różnorodna, trudna do przewidzenia i dynamiczna. Samo powoływanie się na stan epidemii nie jest równoznaczne ze skutkami w postaci utraty możliwości wykonania tytułu wykonawczego. Jest to nowa okoliczność, w której znalazła się gospodarka nie tylko w Polsce i wymaga ona dopiero obserwacji i ustaleń zwłaszcza ekonomicznych, ale też socjologicznych i prawnych. Jest to bowiem proces złożony i wieloaspektowy. Jak wskazano wyżej do zabezpieczenia wystarczy uprawdopodobnienie wystąpienia skutków tego stanu, lecz właśnie z uwagi na podkreślony wyżej charakter zdarzenia nie jest możliwe powołanie się na art. 228 k.p.c. W tym przypadku powódka oparła się również jedynie na twierdzeniu i stosowaniu domniemania faktycznego, zaś zaniechała uprawdopodobnienia skutków stanu epidemii. Takie postępowanie uprawnionej skutkowało odmową udzielenia zabezpieczenia.

Z uwagi na powyższe zażalenie zostało oddalone na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.

sędzia Jacek Malinowski sędzia Leszek Ciulkin sędzia Paweł Dzienis

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)(...)